

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

IX. An primi parentes sui peccati veniam consequi potuerint, vel etiam
consequuti fuerint, & æternam salutem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

CAPVT IX.

*An primi parentes sui peccati veniam consequi
potuerint, vel etiam consequuti fue-
rint & eternam salutem.*

1 *Q*uamuis hæc quaestio ad rerum productionem non pertineat, est tamen adeo connexa præcedentibus, ut illis electis, statim sui desiderium exciteret, ideoque prætermitti non potuit, præsertim cum breuiter possit expediri. Tria igitur pñta in titulo tanguntur: vnum de potestate obtinendi peccati commissi remissionem: aliud de facto, quoad gratia reparationem: & tertium etiam de facto quoad consequutionem gloriæ. Circa primum duo in peccato distinguenda sunt: culpa scilicet, & poena: quæ duplex etiam est: vna presentis vitæ, alia vitæ futuræ. Potestas etiam distinguere potest, vel in potentiam Dei absolutam, vel in ordinatam. Non est ergo dubium de potentia absoluta. Sicut enim non solum fide certum, sed etiam ratione euident, peccatum primorum parentum fuisse remissibile quoad omnia, id est, quoad culpam, & omnes penas. Probatum: tum quia diuina bonitas, & potentia est infinita, & ex parte effectus nulla repugnatio ostendi potest. Tum etiam, quia Angelorum peccatum fuit hoc modo remissibile, considerata nuda extrinseca potestate Dei, ut supra ostensum est. Tum denique, quia cor hominis, & Angeli in manu Dei est, & quocumque voluerit, vertet illud. Et alioqui est supremus Dominus, qui omnem penam condonare, & omnem eius reatū auferre potest.

1. Assertio eiusque probationis, quoad poenitentiam absolutam.

2. De ordinaria arguitur pro parte neg.

3. Assertio 2. de fide quoad dictam poenitentiam ordinariam, probatur.

De potentia vero ordinata potest nonnullam dubitationem facere exemplum Angelorum, quibus nullum peccatum remissum est: quod est iudicium, secundum ordinatam potentiam non fuisse illis remissibile, id est, non fuisse illis concessam viam ad remissionem peccati obtinendam, quia si concessa fuisset, in aliquo ex tanta multitudine, factum esset, cum effectus esset contingens. Ergo idem iudicandum est de hominibus in statu innocentie peccantibus. Probatum consequentia, quia non sunt magis digni venia homines in tali statu peccantes, quam Angeli. Tum, quia tanta facilitate poterant cauere peccatum, sicut Angeli. Tum etiam, quia cum essent inferioris naturæ, per æqualem superbiam, appetendo similitudinem Dei peccauerunt. Tum denique, quia seruata proportionem, maioribus donis, ac beneficijs Dei præuenti fuerant, ad innocentiam custodiendam, quam Angeli.

Nihilominus de fide certum est, potuisse Adamum, & Euan secundum ordinariam potentiam & legem à Deo statutam, veniam sui peccati consequi, saltem quoad culpam. Hoc probatur ex pñto sequenti. Nam ostendimus, hanc peccati veniam datam esse primis parentibus: ergo signum est, potuisse illam de lege consequi. Probatum consequentia, quia non est id factum per miraculum, nec per dispensationem in aliqua lege. Vbi enim talis lex ostendi potest? Quin potius leges illæ vniuersales, in quacumque hora ingemuerit peccator, &c. *Conuersimini, & conuertar, &c.* Non minus primos parentes, quam ceteros homines comprehendunt, cum vniuersales sint de omnibus hominibus peccatoribus. Imo Patres ad Angelos damnatos illas extendunt, quantum est ex parte Dei. De quo dixit Bernardus in tract. de gradib. humil. circa primum gradum superbiæ. s. hæc inquam. *Sic temperat in vindicta sententiam, vi si velis resipiscere* (loquitur ad Luciferum) *non neget veniam, secundum autem duritiam tuam, & cor impenitens, non possis velle, & ideo nec poena carere.*

Et ita satisfit rationi dubitandi propositæ. Nam in hoc Angelus, & homo æquiparantur, quod si uterque poenitentiam ageret, uterque veniam obtineret. Sed differunt, quod Angelo peccanti non est diuturna via concessa ad poenitentiam agendam, vnde vidimus suo loco: homini autem concessa est. Quæ differentia non est in grauitate peccati, nec ex diuersa facilitate vitandi illud: nec ex maiori, vel minori ingratitudine ob inæqualia beneficia recepta: quantum in his omnibus Lucifer Adamum superauerit: sed oritur ex diuersa conditione, & capacitate naturæ. Nam Angelus propter proprium cognoscendi, & eligendi modum, breuissimam postulat moram ad beatitudinem promerendam, vel amittendam, ut supra visum est: Homo autem diuturno tempore suum perficit iter, propter tardiores modum intelligendi, & maiorem voluntatis, & electionis mutabilitatem, & ideo etiam status innocentie duraret, tempus vitæ in hominibus longum, ac diuturnum fuisset, ut in fine libri sequentis, videmus. Hinc ergo factum est, ut Adam post transgressionem in statu vitæ, vsque ad mortem relictus fuerit: & inde consequens fuit ut ad agendam poenitentiam fuerit adiutus: ac proinde secundum ordinariam legem peccati veniam consequi potuerit.

Hæc autem de remissione peccati quoad culpam dicta sunt, & consequenter de penis, quæ præstentur in futuram vitam reservantur, verum habet. Nam post peccatum æterna necessario cum culpa remittitur: temporalis autem poena licet non ex necessitate simul cum culpa auferatur, remitti tamen potest: si peccator velit quantum potest, & debet agere poenitentiam, vel cum primum de culpa vehementer dolet, vel postea satisfactionem addendo: si remissum conuersus fuit. Hæc autem poenitentia, vel satisfaciendi lex, & potestas non minus in primis hominibus, quam in suis posteris locum habuit: nec minus in prima transgressionem, quam in ceteris, si quas postea forte commiserunt. At vero quoad penas temporales huius vitæ, fuit illud peccatum irremissibile secundum ordinationem diuinam. Illa enim lex Dei, *In quacumque die comederis, mortem morieris*, omnino absoluta fuit, & ab omni conditione suspensam non egerit, vel alia simili libera: ideoque non obstante quacumque poenitentia Adæ, tam in illo, quam in posteris executioni mandata est. Idemque est de iustitia originalis amissione quoad dona propria illius iustitie vitæ gratiam sanctificantem, & eius dona, & ita non solum transgressionem ablata est Adamo iustitia, sed etiam propter nullam poenitentiam illi amplius restituta est.

Idem cernere licet in pena exilij à Paradiso, quia licet Adam in Paradiso sufficienter de peccato doluisset, vel fortasse ad vocem Dei interius doluerit, nihilominus à Paradiso perpetuo relegatus est, ita ut non posset amplius redire ad illum promereri, quod satis experientia monstrauit. Quapropter per exaggerationem, & conponatorum morem existimo dictum ab Augustino ser. 19. de sanctis, qui est 3. de Annunciat. non fuisse Adamum à Paradiso excludendum, & ita magis gna cum humilitate, & sine excusatione, veniam à Deo postulasset. Hoc enim rigore sumptum, non solum est incertum, quia de tali Dei promissione non constat, sed etiam contra alteram Dei legem, *In quacumque die, &c.* esse videtur. Quia si homo à Paradiso non exularet propter humilem conuersionem, per eum ligni vitæ perpetuo viuere potuisset: sic penam mortis per poenitentiam euaderet, quod (ut existimo) dici non potest. Eo vel maxime, quod sera poenitentia si in re ipsa alteri æqualis sit, non est minus eff-

SVARE
de Angelis,
re 6. d. d. d. d.
anima.

D. V.

cax propter solam temporis dilationem: sed per nullam poenitentiam potuit Adam postea mortem euadere: ergo nec in principio potuisset. Ratio verò omnium est, quia poenitentia non impediunt viā salutis, & potius deseruiunt, possunt ad meritum, & ad maiorem de peccato commissio poenitentiam agendam. Et ideo earum remissio non fuit primis hominibus per poenitentiam promissa, sicut nec nobis promittitur, vt in proprio tractatu diximus.

Circa secundum punctum, hæretici, qui dixerunt Adamum damnatum esse, præcipuum causam damnationis eius in primum eius peccatum retulisse videntur, vt in puncto sequenti videbimus: & consequenter negarunt, peccatum illud fuisse remissum Adamo. Aliqui enim ex scriptoribus catholicis antiquis, qui librum Sapientie, vt canonici, non admittebant, rem hanc dubiam & incertam esse dixerunt, quia extra illū librum, nihil de hac re in Scriptura sacra inuenitur. Et ita opinatus est Rupert. lib. 1. in Gen. cap. 30. & 31. Iam verò certissimum est, Adam suæ primæ transgressionis veniam fuisse assecutum. Probatur, quia id de fide certum est, librum Sapientie esse canonicum, vt definit Concil. Trid. sess. 4. vt alia antiquiora omittam: sed in cap. 10. eius libri disertè dicitur. *Hæc (id est, Sapientia) illius, qui primus formatus est à Deo Pater orbis terrarum, cum solus esset creatus, custodiuit. & eduxit illum à delicto suo*, id est, à peccato suo illum liberauit, & in gratiam restituit. Non enim aliter homo à peccato educitur. Vnde licet de hoc loco non euidenter colligatur Adam esse beatum, seu saluum (vt infra ex Augustino, & Anselmo, referemus, & rationem reddemus) nihilominus planè conuincit, & apud me plenā fidem facit, quod à primo peccato iustificatus fuerit. Omnino enim violenta, & improbabilis est expositio Cantacuzeni, quā ibi refert Lorinus, quod educere Adamum de delicto suo fuerit illi dare præceptum, quo seruato, in peccatum non incideret. Itaque impositionem illius præcepti vocat educationem à delicto. Sed contra proprietatem verborum, & per metaphoram inuitatam, & adeo impropria, vt accommodari non possit. Nam præcepti impositio quodammodo est occasio delicti: propter quod Paulus legem veterem legem mortis appellat. Vnde (si ita loqui licet) potius inductio, quā educio delicti dici poterat. Nam multo esset à tali delicto liberior homo, si præceptum ei non fuisset impositum. Denique educio à delicto supponit delictum in persona, quæ ab illo educitur, & verbum *eduxit* refert opus educationis, quod verè factum est. Et verò impositio præcepti nec supponit delictum, à quo hominem educeret, nec cum effectu præseruauit hominē à delicto, vt illo modo illum à delicto eduxisse dici posset. Est ergo clarus literalis sensus, à quo recedere in tam aperta sententia, erroneum esset.

Accedit communis sententia Patrum: nam qui de salute æterna Adam testificatur, à fortiori docent fuisse illi peccatum remissum, quia, qui semel peccauit, sine peccati remissione non potest saluari. Et hos Patres in puncto sequenti referemus. Specialitè verò Adamum poenitentia illius peccati egisse, & veniam obtinuisse, affirmant Greg. lib. 6. Epist. 31. aliis cap. 195. Adam (inquit) postmodum per poenitentiam ad vitam rediit. Hilar. can. 8. in Matth. in Adam (inquit) peccato vniuersi generis remittit. August. serm. 104. de Tempore. Adam, quia interroganti Domino confessus est peccatum, quod commisit, venia redditus est. Et Irenæ. lib. 3. cap. 37. Intellectus (inquit) transgressionis facit poenitentiam, poenitentibus autem largitur benignitatem suam Deus. Et hanc poenitentiam, dicit ostendisse Adamum, Faciendo sibi cinctorum ex foliis ficus, quæ carnem possent affrigere. Tertull. etiam lib. de

Swarez. de opere sex dierum.

Poenit. in verbis vltimis. Ipse quoque (id est, humana, & offensa in Dominum princeps Adam, ex omni lege restitutus in Paradisum suum, non tacer. Et lib. 1. contr. Marci. cap. 25. latius expendens locum Gen. 3. dicit, vocasse Deum Adam, eum ad confessionem inuitans. *Vt ita nobis conderentur exempla confitentium delictorum, & vt initiaretur euangelica doctrina. Ex ore tuo iustificaberis, & ex ore tuo damnaberis.* Et infra dicit, Deum non maledixisse Adam, nec Euam, vt restitutionis candidatos, vt confessione, eleuaret.

Veruntamen circa hæc dicta Patrum aduertere oportet, multo certius esse Adam fuisse consecutum sui delicti veniam, absolute loquendo, & abstractando à tempore, sicut sapiens loquitur, quā quod intra Paradisum iustificatus fuerit: nam hoc non satis colligitur ex Scriptura. Nam potius multi Patres ex Adam excusatione colligunt, illius poenitentiam tunc non fuisse perfectam: quāuis enim utilis ex parte fuerit, quatenus suum delictum confessus est: nihilominus non perfecta humilitate suum delictum recognouit: & ideo incertum relinquitur, an tunc veram contritionem conceperit. Non est tamen dubium, quin ex tunc poenitentiam agere cepit, in qua postea, & indies creuisse credendum est. Ac subinde, vel antequam de Paradiso exiret, vel non multo post, fuisse iustificatum. Rationes autem, vel indicia huius veritatis sunt in primis ex parte Dei, qui benignissimè tractauit Adamum, & magnam eius curam gessit: illum ad poenitentiam prouocando, quando illum vocauit, correxit, ac leuiter puniuit: vt eleganter expendit Chrysost. homil. 7. ad Pop. sub finem. Secundo, ex parte Christi: cuius fidem iam Adam habebat, vt supra vidimus. Et licet prius non fuerit illi reuelatus, vt Redemptor: tamen ex fide, quā de illo habebat, facillè intelligere, ac credere potuit, esse sufficientem ad redimendum: quia illum recognouerat, vt fontem suæ gratiæ, & iustitiæ: & ideo potuit in illo confidere, quod per ipsum posset in Dei gratiam, & iustitiam redire. Et præterea satis verisimile est, quod multi authores dicunt, Adamum post peccatum expressam fidem Christi Redemptoris habuisse, sperasseque ipsius gratiam, & efficaci virtute à suo delicto liberari potuisse. Tertiò sumi possunt coniecturæ ex circumstantiis personæ sapientis, & optimè institutæ: & ex mutatione magna, quā in se fuerat expertus Adam, & ex aliis, quæ ad poenitentiam vehementer illum prouocare poterant, quæ vnusquisque facillè considerare potest: & in sequenti puncto aliqua attingentur.

Superest ergo tertium punctum de salute æterna Adæ, quod sine dubio distinctum est à præcedente. Potuit enim Adam primi sui peccati remissionem consequi, & nihilominus postea damnari: sicut nunc plurimi homines sepius præcedentium peccatorum veniam obtinent, & tandem postea fuisse saluos: damnantur, quia cum finali impenitentia aliquorum peccatorum, vel alicuius vltimi peccati mortalis, moriuntur. In hoc ergo puncto fuit antiqua sententia cuiusdam Tatiani, qui dixit, Adam & Euam damnatos esse. Ita referunt antiquissimi Patres. Irenæ. lib. 1. cap. 31. & lib. 3. cap. 39. à quo idem sumpserunt Tertull. lib. de Præscript. hæret. cap. vlt. & Epiph. hæret. 46. & August. hæret. 25. & Euseb. lib. 4. hist. cap. 25. & Philastr. in catalog. hæresum in 1. sub titulo, de hæresibus, quæ post Apostolos extiterunt. Qui omnes non solum dicunt assertionem illam ab homine hæresiaracha, qualis fuit Tatianus, fuisse primum probatam, sed etiam ipsam, vt hæreticam damnare videntur. Et ita illos Patrum sententiam exponit, & sequitur fide, sed ex Castro verbo Adam, hæresi 1. dicens, hanc sententiam script. non esse hæreticam ob communem Patrum consensionem, licet: satis probari ex Scriptura probari non possit, sed per quendam probabilem

Adam intra Paradisum imperfecto tempore poenitentiam cepit, ac brevi post obelitionem iustificatus est.

Id suadet.

Secundo.

Tertio.

io
Circa 3.
punctum
hæresi Tatiani Adam & Euam non peccatorum veniam obtinent, & tandem postea fuisse saluos.

Castro putat rem esse de Castro verbo Adam, hæresi 1. dicens, hanc sententiam script. non esse hæreticam ob communem Patrum consensionem, licet: satis probari ex Scriptura probari non possit, sed per quendam probabilem

habiles deductiones. Quas ibi ex Irenæo adducit, & alias ipse addit, quæ certè ad convincendam de hæresis sententiam illam in sensu dicto, parum efficaces videntur, vt ostendam.

11 Hinc ergo Rupertus lib. 3. in Gen. cap. 31. putat, non esse de fide Adam esse sanctum & beatum, tum quia ex nullo testimonio sacræ Scripturæ id colligitur: tum quia nec definitio Ecclesiæ de huiusmodi assertionem lata est, hæc posterior pars ostendi potest. Nam quod Castro de communi consensu Patrum allegat, non cogit. Primò quidem, quia non omnes Patres referentes hæreses Tatiani, hanc inter illas numerant. Omiserunt enim illam Hieronymus in catal. script. ecclesiasticæ in Tatian. Et Theodor. lib. 1. hæret. fabul. in eodem. & Damasc. lib. de hæres. Secundò, quia licet Augustinus, & alij referendo alias hæreses Tatiani, hanc assertionem addant, non dicunt in particulari esse hæreticam, sed Augustinus simpliciter dicit de Tatianis: *Salutem primi hominis contradiunt.* Tertiò, quia Irenæus, & Epiphanius. qui maximè id significant, in alio sensu loqui videntur, vt statim exponendo eorum rationes, dicam in numero 13. Quia in illo efficaces esse non possunt. Ergo non est cur sententia illa Tatiani ex hac parte possit, vt hæretica, damnari. Et hanc etiam partem confirmat Augustinus in Epist. 99. ad Euodium, dicens, *Ecclesiæ ferè totam consentire Christum, cum ad inferos descendit, inde Adamum liberasse.* vbi addens particulam *ferè* aperte fatetur, non esse totius Ecclesiæ absolutum consensum. Vnde non concludit, esse de fide, sed tantum ait, quod eam (id est, Ecclesiæ) non inanis creditur, credendum est: significans profectò, tantum esse rem non inaniter creditam: non tamen omnino certam.

Deinde priorem partem de Scriptura probat Rupertus. Quia si aliquis esset sacræ Scripturæ locus, maximè esset ille Sapient. 10. ille autem non convincit. Ergo. Minorem probat ipse, quia liber ille canonicus non est, vnde illi mentis arguit: quia statim de Adamo dicit, *Deum dedisse illi virtutem continentis omnia,* quod de solo Christo verè dici poterat. Sed etiam sententia Rupert, quoad hanc partem, hæretica est. Nā (vt dixi) definitum est, illum librum esse canonicum. Imò etiam multo ante Ruperti tempora à multis Concilijs, & ab Augustino, alijsque Patribus liber ille inter canonicos habebatur, & numerabatur. Et verba illa, *Dedit illi virtutem continentis omnia,* verum, & facilem habent sensum, nimirum dedisse Deum Adamo potestatem gubernandi hæc inferiora omnia, & dominandis cunctis animantibus terræ, maris, & cœli, vt habetur Gen. 1. Nam verbum *continentis* in Græco idem, quod dominandis significat. Dantur etiam alij sensus illorum verborum, sed necessarium non est in hoc immorari. Quocirca in hoc, quod Rupertus non solum negat probari ex Scriptura salutem æternam Adæ: sed etiam negat, probari remissionem peccati, & illius penitentiam, multo grauius errat, vt in tertia assertionem dixi. Sine errore tamen in fide posset dubitare, an salutem æternam fuerit consecutus: etiam si fuerit eductus à delicto suo, quia non est certum, postea non peccasse, neque fuisse damnatum. Et videtur significasse Aug. in dicta Epist. 99. vbi ad confirmandum æternam salutem Adæ adducit testimonium illud, solum vt probabile, dicens: *Hoc, quod ibi scriptum est, magis pro hac sententia, quam pro vll. alio intellectu facere videtur.* Quod ego intelligendum puto respectu salutis æternæ: nam respectu remissionis prioris peccati sensus est certus, & omnino necessarius. Ex illo autem colligere æternam salutem, solum est per coniecturam verisimiliorem, vt infra decernam.

13 At verò Irenæus suprà ex alijs Scripturæ locis veritatem dictam confirmare conatur. Dicit enim

Paulus 1. Corinth. 15. Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Vnde colligitur: Si filij Adæ per Christum liberantur, multo magis ipsam Adam fuisse liberatam. Nam cum Christus venerit ad expugnandum demonem, & quos tenebat captivos, Adamum seilicet, & filios suos redimendos, iniustum videretur filios Adæ, & non parentem ipsum à captivitate liberare. Deinde, quia si Adam adhuc serpenti subiectus est, res successisset iuxta serpentis nequitiam, & non iuxta voluntatē Dei: & sic Deus quodammodo esset à serpente victus. Quod videretur esse contra illud Pauli ad Rom. 8. *Vbi abundavit delictum, superabundavit & gratia.* Inducit etiam Irenæus in lib. 3. cap. 38. illud 1. Cor. 15. *Stimulus peccati, mors: vbi est mors victoria tua? vbi est mors, stimulus tuus?* Nam solum peccatum Adæ fuit stimulus mortis, & ideo non poterat id id. *St. dicit, si non ille liberatus fuit, cui primum dominata est mors: illius enim salus, evacuatio est mortis.* Domino igitur vivificante hominem, id est, Adam, evacuata est mors. Hæc Irenæus. Quibus nulla alia addit Castro supra. Semper tamen in hoc deficit, quod non distinguit inter remissionem primi peccati, & consecutionem æternæ salutis: quæ valde diversa sunt, vt declaravi.

Addo præterea distinctionem aliam esse hoc loco necessariam, vt rationes vim habeant ad convincendum proprium sensum illius erroris, & veritatem catholicam, vt omnino certam ostendam. Duobus enim modis potest intelligi Adamum fuisse saluaturn per Christum, scilicet, quoad sufficientiam, vel etiam quoad efficaciam, quorum terminorum significationem, tanquam notam, ex materia de Incarnatione suppono. Tatiani ergo sententia fuisse videtur, Adamum neutro modo fuisse à Christo redemptum, ac proinde non solum saluum non esse, verum etiam nec peccati veniam fuisse consequutum. Imò non tantum de facto hoc beneficium non obtinuisse, verum etiam nec potuisse iustificari, aut saluari. Quod indicasse videtur Tertullian. d. lib. de Præscript. cap. 52. dicens, Tatiani errorem fuisse, *Adamum saluatem confiteri non potuisse.* Et Irenæus, dum ait: *Eos, qui contradicunt saluti Adæ, consequenter dicere, non invenisse Christum omnem perditam.* Hæc enim in alio, quam in prædicto sensu vera esse non possunt. Quia optimè potuit Christus redimere genus humanum totum, & consequenter invenire omnem perditam: etiam si Adam cum effectu nec saluatus esset, nec penitentiam egisset. In hoc etiam sensu bona est illatio, quam Epiphanius facit, si Adam non saluatur, quisque massæ salutis, neque quicquam ipsius massæ saluatur. Quæ in alio sensu nullius esset momenti: quia licet Adæ efficaciter non saluaretur, posset alij saluari, supposita vniuersali redemptione pro omnibus sufficiente. Vnde subdit inferius Epiphanius, *Quomodo non saluatur Adam, quem tamen pro desperato habes, quando ipse Dominus noster Iesus Christus, vbi venit in mundum, mortuos suscitavit, &c.* Denique in hoc sensu merito inter grauiissimas hæreses illa Tatiani numeratur: & ex dictis locis Pauli convincitur efficaciter, & alijs omnibus rationes ad hunc sensum optimè accommodantur.

At verò supponendo Adamum fuisse à Christo redemptum, & per meritum eius potuisse saluari: & tractando de solo effectu salutis æternæ, & efficaci applicatione meritorum Christi ad hunc effectum consequendum, sic fateor, nullum esse in Scriptura testimonium, quo possit confirmari hæc assertio, ita vt dicere possimus Adamum esse in sacra Scriptura canonizatum tanquam sanctum, & beatum. Nam loca Pauli Rom. 8. & 1. Corinth. 15. & similia quæ sunt de vniuersali redemptione Christi, probant quidem salutem Adæ quoad sufficientiam, & quantum ex parte Christi considerari potest, non tamen quoad efficaciam, quatenus ab ipso

SVARE
de Angelis,
re 6. d. d. m.
anilla.

D. V.

12
Suaſio hæc
reſiſtitur,
quod ante
Rupertum
liber Sapi-
entia cano-
nicus habebatur.

pfo Adamo pendet. Locus autem Sap. 10. qui merito censetur vnicui in hac materia, licet efficaciter probet iustificationem Adæ à prima transgressione sua; non tamen conuincit, mortuum fuisse in gratia, quia potuit postea peccare, & non resurgere, vt obiectum est.

Sed nihilominus etiam in hoc sensu assertio est certa, & contraria, si non est simpliciter hæretica, ad illam proximè accedit, & erronea censenda est. Ad hoc enim sufficit ferè communis consensus totius Ecclesiæ, de quo August. testatur. Vnde idem August. lib. 2. de peccat. mort. cap. 34. de primis hominibus ait: *Post peccatū iuste vivendo, meritis creduntur per Domini sanguinem ab extremis supplicio liberati*, vbi non ait tantum à suo peccato, sed ab extremo supplicio, & cum dicit, *creduntur*, non de opinione, aut fide tantum humana, sed de fide Christiana loqui videtur. Præterea Hilar. in Psal. 119. *Adam* (inquit) *venit reseruat us, & glorificatus in Christo est*. Et Hieron. ad Ephes. 1. in illa verba: *Recapitulare omnia in Christo*, dicit, quod *Adam, è Paradiso eiectus, per Saluatorem reuocandus erat*. Vnde Matth. 20. inter primos Patriarchas illum numerat. Et cap. 16. in fin. dicit, *Adam primum liberatum esse per Adam secundum*. Et Nazianz. orat. 31. circa cap. 19. Matth. de Adam, & Eva dicit, *Vtrumque serpens decepit: primumque Christus passionis sue saluè donauit*. Et idem ferè habet orat. 39. circa fin. Et indicat Tertull. lib. 2. contra Marcion. cap. 10.

Atque hinc Léo IX. in cap. 11. duo. de consecrat. dist. 1. dixit, *In Christo resurgente, resurrexit laqus ille*. Et Anselm. lib. 2. *Cur Deus homo*, cap. 16. circa medium. *Adam* (inquit) *& Euam ad illam pertinuisse redemptionem, dubitandum non est*. Loquitur autem de redemptione non solum quoad sufficientiam, sed etiam quoad efficaciam, quia subiicit: *Quamuis hoc auctoritas diuina aperte non pronunciet*. Et enim redemptionem omnium, & consequenter etiam parentum primorum, per Christum sufficienter factam, apertissime diuina auctoritas pronunciat: efficacè ergo dicit Anselm. non aperte pronuciare: quia (vt dixi) licet de remissione peccati Adæ aperte loquatur, non ita de perseverantia in gratia. Subdit tamen Anselm. optimam congruentiam, dicens: *Incredibile quoque videtur, quando Deus illos fecit, & proposuit immutabiliter, facere de illis omnes homines quos ad calistem ciuitatem assumpturus erat, quod illos duos ab h. c. excluderet propositio*.

Idem confirmat latè Athanas. ferm. de Passione, & cruce Domini, ante medium, vbi referens antiquam traditionem, quod Adam fuerit sepultus in Caluarie loco, addit, *Quod si ita se res habet, miror loci proprietatem, congruum enumerat Dominum, cum vellet reuocare primum Adam, in eo loco pati*. Et infra: *Necesse enim est, resurgente Saluatore, resurgere etiam cum eo, & ipsum Adamum*. Vnde omnes Patres, qui dixerunt, Adamum fuisse sepultum in loco Caluarie, sentiunt, non sine mysterio esse factum: quia Adam efficaciam sanguinis primus experturus erat, vt specialiter explicauit Epiphani. hæres. 46. & alios allegauit in 3. p. q. 46. ar. 10. in Comment. Et simile mysterium in sepulchris posteriorum Patriarcharum considerat August. q. ibid. in Gen. Possunt etiam hic addi Patres, qui scribentes de descensu Christi ad inferos, & reditu eius, primū numerant Adam inter eos, qui cum Domino surrexerunt. Illa enim duo iungit Athanas. lib. 1. & idem habet Orig. tract. 87. in Matth. circa caput 27. aliquantulum ante fin. Et Cyprian. ferm. de Resurrect. Domini. Et optimè Machar. hom. 11. & recentiores passim.

Ex quibus omnibus constat, nunc non solum esse verum, quod August. dixit, ferè vniuersam ec-

clesiam ita sentire de salute Adæ, verum etiam, totam Ecclesiam absolute in hanc sententiam iam cōspirasse. Addo etiam, dictos Patres tacitè interpretari verba illa Sapientis, *Eduxit illum a delicto suo*, vt non solum de educatione ad statum gratiæ, sed etiam ad statum gloriæ intelligenda sint. Et reuera est valde consentaneum intentioni Sapientis: concluderat enim in cap. 9. *Per sapientiam sanatos esse quicumque placuerunt Domino à principio, & in omni p. æterno tempore*. Et statim in principio cap. 11. incipit numerare ab Adamo. Ex mortuis autem non dicuntur simpliciter placuisse Domino, qui ademptius aliquod iustificati sunt, sed qui in gratia decesserunt: illi enim soli Deo simpliciter placuerunt. Inter hos ergo numerat Adamum: & quia maxime videri posset, eius saluti obitare posse primum eius delictum: ideo specialiter declarat per sapientiam ab illo liberatum esse. Additque, *Sapientia studuit illum*, vtique à damnationis malo: propter quod inter sapientes numerari meruit. Denique mihi probabiliter indicatur in illis verbis, Adam, postquam sui delicti poenitentiam egit, iterum à gratia Dei non cecidisse. Nam loquens Sapiens in singulari, *de suo delicto*, indicat non habuisse aliud, quamuis potuerit etiam per antonomasiam de illo primo peccato singulariter loqui. Denique congruentia ad hanc veritatem confirmandam, plures à Patribus asseruntur, & totque referendo satis indicatæ sunt. Neque vlla ratio dubitandi in contrarium occurrit.

Solum queri potest, an idem, & cum eadem certitudine sit de Eva sentiendum? Respondeo, idem, & ferè cum eadem certitudine esse de Eva sentiendum. Probatur, quia multi ex dictis Patribus de vtroque parente expresse loquuntur. Præsertim August. d. lib. 4. de Peccat. mort. cap. 34. & refertur in cap. sicut primi, de Poenit. dist. 1. Tertull. lib. 2. contra Marci. cap. 15. Nazianz. orat. 31. & Anselm. lib. 2. *Cur Deus homo*, cap. 16. quorum verba supra recitata sunt. Eisdem addi potest Ambros. lib. de Isaac, cap. 5. vbi specialius de Eva loquitur. Vnde quamuis Sapiens de solo Adam expresse loquatur, sub illo Euam comprehendit: quia vnum veluti adæquatam principium generis humani extiterunt. Item ad hoc ponderat Hugo Victor. Gen. 3. verba illa Dei ad serpentem: *Inmutuas ponam inter te, & mulierem, ipsa conciet caput tuum*: ex ijs colligens Euam rediisse in Dei amicitiam, & demonem tandem vicisse. Estque probabilis illatio. Nam licet illa verba fortè non sint dicta principaliter de Eva in particulari, verisimile satis est, illam non fuisse ab illa spe, ac promissione exclusam. Deinde coniecturæ, quas Patres adducunt, de vocatione Dei, & confessione Adæ, & de signis poenitentiae in folijs figi, & de victoria Christi contra demonem, in Eva locum habent. Nam decuit Christum eripere de manu hostis illam singulare perfosham, quam demon decepit, & per quam virum etiam superauit. Est ergo hæc etiam veritas satis certa: Dixi autem ferè, & non simpliciter æquè certam, propter locum Sapientie: & quia Patres frequentius de Adamo specialiter loquuntur: & quia aliqualis maior ratio de Adamo vrget, eo quod ille principium totius naturæ simpliciter fuerit, & quia ipsa Eva fuit illi peccandi occasio. Nihilominus tamen vade temerarium esset, salutem vel solius Eue in dubium reuocare, cum nulla sit probabilis coniectura, vel dubitandi ratio. Et quæ adduximus ad moralem certitudinem sufficient.

X 4 ELEN:

eadē s. parti ponderando amplius citā s. in locum Sapient. 10.

20 Quod de Adamo in hōt 3. puncto resolutū est cum eadem ferè certitudine accipiendum de Eva, probatur ex August.

Probatur itē ex cōiecturā adductā pro Adamo.